

Verktyg för kravställning och uppföljning av transportkrav i offentliga upphandlingar

Bakgrund

Inom projektet Cirkulära Skåne har gruppen Fossilfria transporter tagit fram ett verktyg för kravställning och uppföljning av transporter i offentliga upphandlingar. Verktøget är en sammanställning av transportkrav och upphandlingsverktyg där vissa av kraven har använts och testats i upphandlingar gjorda av kommuner som deltar i gruppen, men avtalen har inte löpt tillräckligt länge för att kunna utvärderas. Verktøgen för uppföljning har därför inte kunnat testas i praktiken fram till hösten 2021 då detta skrivs.

Kommunerna som ingått i gruppen Fossilfria transporter är Malmö, Helsingborg och Eslöv. Tre ytterligare kommuner deltar i projektet Cirkulära Skåne, Höör, Ystad och Trelleborg, men dessa har inte haft någon representant i transportgruppen.

Verktøget kommer att finnas tillgängligt på projektets hemsida via länken:

<https://www.hutskane.se/cirkulara-skane/>

Vägledning till verktøget finner ni nedan under rubriken "instruktion" och refererar till de olika exceldokumenterna.

Instruktion

Förhoppningen med detta verktyg är att ge Upphandlande myndigheter (UM) vägledning kring hur transportkrav i upphandlingar kan utformas, se bilaga – "Handledning transportkrav". Utöver det ges UM också två alternativ på hur man enkelt ska kunna följa upp de krav som föreslås, se bilaga - "Redovisning alternativ 1" samt i bilaga – "Redovisning alternativ 2". Till sist finns även bilaga – "Checklista uppföljning trspavt" att tillgå som stöd under avtalsperioden. Förhoppningsvis ger detta ett heltäckande underlag för att kunna ställa och följa upp klimatkrav på transporter.

I Bilaga – "Handledning transportkrav" finns följande flikar att tillgå:

Grundläggande krav vs. Stege

I handledningen ges förslag på olika typer av kravställningar som kan lämpa sig för olika typer av upphandlingar och branscher:

- I fliken "Grundläggande krav" ges UM förslag på en enkel kravställning för 100 % förnybart drivmedel som förhoppningsvis kan lämpa sig för många olika avtal.
- För de branscher där det är svårt att krävställa 100 % förnybart drivmedel från start finns fliken "Stege" att tillgå, där kraven höjs successivt under avtalsperioden

Uppföljning - drivmedel

I fliken "Uppföljning - drivmedel" ges exempel på tre olika sätt att lägga upp uppföljning av krav på drivmedel. Välj ett alternativ, utifrån vad som passar för avtalet, och addera texten i kolumn B ("Text i upphandling angående uppföljning") till kraven från fliken "Grundläggande krav" eller fliken "Stege".

El, biogas, vätgasfordon

I fliken "El, biogas, vätgasfordon" ges UM förslag på hur el, biogas och vätgas kan främjas.

Cykel

I fliken "cykel" ges förslag på definition av cykel, vilka kravställningar som går att ställa i sina upphandlingar samt förslag till mervärde i samband med utvärderingen.

Mervärde

I det fall UM är osäker på vad marknaden kan leverera är det värt att fundera på om UM ska sätta ett lägre ska-krav och istället ge mervärde för den anbudsgivare som kan leverera en högre nivå. T.ex. sätta ett ska-krav på 50 % förnybart och ett mervärde till den leverantören som erbjuder sig att leverera 100 % förnybart.

Miljö - viktigt att tänka på

För att lyckas ställa om till ett hållbart transportsystem är det viktigt att inte fastna i biodrivmedel såsom HVO100 utan istället arbeta aktivt och ställa krav på biogas, el och vätgas i upphandlingar. Detta dels för att minska hälsoeffekterna av luftföroreningar, dels för att tillgången på ren HVO framöver är osäker och det vore olyckligt att låsa in sig i en fordonsflotta med dieselfordon som eventuellt kan tvingas köra på fossil diesel samt för att HVO100 idag till viss del består av palmolja-rester vilket riskerar bidra till skövling av regnskog.

En annan anledning till att premiера el, biogas och vätgas är för att förbereda marknaden och leverantören på de kommande miljökraven som upphandlande myndighet kommer att ställa framåt. Det är värt att notera att inom vissa branscher finns ofta en avskrivningstid på fordonen som innebär att det tar tid för leverantören att byta ut sin fordonsflotta.

Sammanfattningsvis bör därför krav på förnybart drivmedel kombineras med krav på att andelen biogas/el/vätgas-fordon ska öka. Dvs. kravet i fliken "grundläggande krav" eller "stege" bör kombineras med kraven i fliken "El, biogas, vätgasfordon" för största möjliga miljönytta.